

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1928 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående lagstadgad rätt för yrkesmusiker att åtnjuta vissa fridagar.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 68, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Lovén* hemställt, att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående införande av genom lag stadgade bestämmelser, att yrkesmusiker måtte komma i åtnjutande av en arbetsfri dag per vecka.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till motionens innehåll.

Över motionen har utskottet i den ordning, § 46 riksdagsordningen föreskriver, begärt yttrande av socialstyrelsen. Det yttrande, som i anledning härav kommit utskottet tillhanda från nämnda myndighet, finnes såsom bilaga fogat vid detta utlåtande; och hänvisar utskottet till detsamma.

Den av socialstyrelsen verkställda utredningen giver vid handen, att i vårt lands större städer ungefär en tredjedel av de organiserade musikerna med fast anställning för närvarande åtnjuta kontrakterade fridagar samt att för personalen vid kungl. hovkapellet och landets symfoniorkestrar problemet lösts på så sätt, att å vissa dagar i veckan ingen offentlig föreställning äger rum, varjämte de olika orkesterstämmorna här äro dubblerade. Av Svenska Musikerförbundet uppgives vidare, att i ett flertal städer underhandlingar pågå om införande av fridagar, vilka underhandlingar anses komma att leda till det resultat, att musikerna bliva tillerkända två fridagar i månaden.

Utskottet.

Socialstyrelsen har med hänsyn till berörda förhållande ifrågasatt, huruvida icke kravet på fridagar tillsvi vidare kunde tillgodoses i avtalsväg, för att sedermera, när fastare praxis hunnit utveckla sig, eventuellt regleras genom lagstiftning. Fastän enligt styrelsens mening tvekan kan råda därom, huruvida tiden är mogen att upptaga frågan om en lagstiftning på området, har styrelsen dock funnit tillräckliga skäl tala för en utredning i ämnet.

Utskottet kan för sin del icke finna, att skäl föreligga att nu förorda igångsättandet av utredning rörande den av motionären föreslagna lag-

stiftningen. Den i vårt land gällande arbetstidslagstiftningen har hittills ansetts böra omfatta allenast kroppsarbetare och torde icke, såsom ifrågasatts, lämpligen kunna utvidgas att innesluta sådana yrkesgrupper som den nu ifrågavarande. Skulle riksdagen vilja medverka till en särskild lagstiftning rörande vilodagar för icke kroppsarbetare, synes det icke böra ifrågakomma att begränsa en sådan lagstiftning till att avse endast yrkesmusiker, då även utövare av andra yrken med lika skäl borde kunna påräkna statsmakternas intresse för införande av lagstadgad vilotid. Utskottet vill för övrigt erinra därom, att den för socialstyrelsen utfärdade instruktionen ålägger styrelsen att med uppmärksamhet följa företeelserna på de områden, som äro föremål för dess verksamhet, samt, efter omständigheterna, vidtaga eller hos Kungl. Maj:t föreslå de åtgärder, vilka styrelsen i anledning av sådana företeelser finner påkallade.

Utskottet anser sig slutligen böra omnämna, att i främmande länder yrkesmusikernas arbetsförhållanden i allmänhet icke gjorts till föremål för närmare reglering genom särskilda åtgärder från statsmakternas sida.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 maj 1928.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman*, *Österström*, *Martin Svensson*,* *Sigfrid Hansson* och *Berglund**;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Öberg*,* *Johanson* i Hallagården, *Holmström* i Stockholm, *Ros*, *Johansson* i Sollefteå, *Andersson* i Rasjön och *Pettersson* i Hällbacken*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Magnusson* i Kalmar och *Holmström* i Stockholm, vilka ansett att utskottet bort föreslå, att riksdagen måtte i enlighet med socialstyrelsens förslag hemställa hos Kungl. Maj:t om en förutsättningslös utredning i ärendet.

Bilaga 1.

Stockholm den 21 april 1928.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom beslut den 3 februari 1928 har Kungl. Maj:t med anledning av anhöllan den 26 januari 1928 av riksdagens andra lagutskott om yttrande av socialstyrelsen över en inom andra kammaren väckt motion, nr 68, angående lagstadgad rätt för yrkesmusiker att åtnjuta vissa fridagar anbefallt styrelsen att avgiva och till nämnda utskott överlämna det av utskottet sålunda begärda yttrandet. Till fullgörande av det givna uppdraget får styrelsen, med biläggande av införskaffade yttranden från musiketablissemangens förening (M.E.F.) och svenska musikerförbundet, anföra följande.

Yrkesmusikernas arbetsförhållanden i olika länder ha hittills i allmänhet icke gjorts till föremål för närmare reglering genom särskilda åtgärder från statsmaktens sida. Den numera allmänt genomförda skyddslagstiftningen i fråga om arbetstid och yrkesförhållanden i övrigt lämnar också i det stora hela nämnda kategori utanför. Förhållandena i vårt land utgöra härutinnan intet undantag.

Däremot ha musikerna i flera länder genom kollektivavtal eller andra överenskommelser i större eller mindre omfattning tillförsäkrat sig förmåner av sådant slag, varom här är fråga, bland annat i form av två till fyra månatligen återkommande fridagar. Även här i Sverige har en dylik anordning numera i viss utsträckning genomförts efter överenskommelser mellan musikerna och vederbörande arbetsgivare. För att belysa i vilken omfattning sådan reglering skett för svenska musiker må här återgivas vissa från svenska musikerförbundet införskaffade uppgifter, som bl. a. utvisa förekomsten av dylika avtalade fridagar. Den redovisade personalen är uppdelad i organiserade och icke organiserade, fast och tillfälligt anställda samt efter företagets karaktär. Styrelsen, som ej är i tillfälle att kontrollera dessa uppgifter, föreställer sig, att de, i vad de angå oorganiserade, enligt sakens natur böra betraktas såsom approximativa. En sammanställning av uppgifterna, vilka avse förhållandena den 1 december 1927 i städer med över 30,000 invånare (utom Eskilstuna och Västerås), ter sig sålunda:

	Antal musiker med fast anställning				Antal musiker utan fast anställning	Samtliga musiker
	vid teatrar och biografier	vid hotell, restauranger, danslokaler o. d.	tillhopa	därav med kontrakterade fridagar		
<i>Organiserade musiker</i>	532	564	1 096	336	471	1 567
därav i						
Stockholm, Göteborg och Malmö	446	520	966	322	306	1 272
Övriga 9 städer	86	44	130	14	165	295
<i>Oorganiserade musiker</i>	114	205	319	ej uppg.	300	619
därav i						
Stockholm, Göteborg och Malmö	86	97	183	ej uppg.	140	323
Övriga 9 städer	28	108	136	ej uppg.	160	296
Tillhopa	646	769	1 415		771	2 186

Uppgifter om kontrakterade fridagar ha ej kunnat erhållas för den oorganiserade personalens del. Av de något över 1,000 organiserade, fast engagerade musikerna å nämnda orter har enligt tablån ungefär en tredjedel (336) erhållit rätt till två arbetsfria dagar per månad. Det stora flertalet av dessa äro anställda vid större biografer och fasta teatrar i de tre största städerna. För personalen vid Kungl. hovkapellet och landets symfoniorkestrar är problemet löst på så sätt, att å vissa dagar i veckan ingen offentlig föreställning äger rum, varjämte de olika orkesterstämmorna här äro dubblade.

Å övriga här redovisade orter har systemet med avtalade fridagar hittills endast i ringa mån kommit till användning. Emellertid pågå enligt uppgift för närvarande underhandlingar i flera städer (Hälsingborg, Jönköping, Karlskrona), och påyrkas därvid från arbetstagsarsidan dylika förmåner för biografmusiker.

Vid hotell, restauranger och övriga etablissemang förekomma icke fasta fridagar, vare sig i större eller mindre städer.

Av tablån framgår vidare, hurusom inalles 771 musiker eller c:a en tredjedel av samtliga — varav 471 organiserade och 300 oorganiserade — vid undersökningstillfället saknade arbete eller åtminstone fast anställning inom yrket. Denna relativt höga siffra häntyder på att man för närvarande synes kunna räkna med en betydande reserv av ledig arbetskraft å ifrågavarande orter.

Den nu meddelade statistiken ger sålunda sammanfattningsvis till resultat, att systemet med två månatliga fridagar i praktiken börjat tillämpas för vissa grupper av yrkesmusiker här i landet (vid biografer och teatrar).

Den av motionären ifrågasatta lagstiftningens äsyftar införande av en lagstadgad fridag per vecka för yrkesmusiker i gemen. Såsom skäl härtill har anförts musikernas ogynnsamma ställning i ifrågavarande hänseende jämförd med andra yrkesgruppers, vartill kommer, att deras krävande arbete anses göra behovet av regelbunden ledighet särskilt angeläget.

Liknande strävanden att på lagstiftningens väg förbättra de yrkesutövande musikernas arbetsvillkor ha numera även framträtt i ett flertal andra länder. Förutom bestämmelser om en fridag per vecka såsom ersättning för söndagsledigheten inom flertalet andra yrken har man på sina håll påyrkat en begränsning av musikernas arbetstid till högst 5—6 timmar per dag och 36—38 timmar per vecka. Det bör tilläggas, att med begreppet en fridag ofta förstås en sammanhängande ledighet av 36 timmar i veckan.

Enligt socialstyrelsens mening sakna dessa reformsträvanden icke berättigande. Arbetets natur torde av flera skäl göra det både fysiskt och psykiskt ganska tröttande, bl. a. på den grund, att tjänstgöringen i allmänhet till väsentlig del är förlagd till aftontimmarna. Vad särskilt angår arbetstiden må vidare erinras om den extra tid, som måste anslås till erforderliga repetitioner, vård av instrument, personliga övningar o. s. v.

Från företagarhåll invändes, att musikernas anspråk på nödig vila och rekreation tillräckligt tillgodoses genom ledighet under sommarmånaderna, som i vårt land utgöra en tydlig lågsäsong på arbetsmarknaden inom förevarande fack. Häremot anføres å andra sidan, att den regelbundet återkommande fridagen under pågående säsong ej torde kunna kompenseras genom en i och för sig välgörande semesterledighet mellan arbetsperioderna. Dessutom vore många musiker sysselsatta även under sommarsäsongen.

Såsom ovan berörts synes ett införande av periodiska fridagar åtminstone för vissa kategorier av yrkesmusiker vara motiverat. Bestridas kan emellertid ej, att genomförandet i lagstiftningsväg av en dylik anordning är ägnat väcka vissa betänkligheter. Erinras må sålunda om musikernas ofta relativt kortvariga engagementstider med mellankommande kortare eller längre arbetsledighet samt musikerfackets i övrigt ganska växlande och obestämda karaktär i den

meningen, att personer kunna utöva dylik verksamhet både som hel- och biyrke eller innehava flera engagement samtidigt m. m. Allt detta är omständigheter, som lära göra det vanskligt att i nu ifrågasatta hänseende tillämpa generella normer. Vidare må särskilt framhållas svårigheten i vissa fall att anskaffa kompetenta vikarier för ledig personal. Från arbetsgivarhåll har man även naturligt nog betonat sistnämnda omständighet och särskilt pekat på svårigheten att ersätta musikledare och andra mera kvalificerade musiker.

Sådana erinringar förtjäna tvivelsutan beaktande. I normala fall torde vikariatfrågan icke erbjuda alltför stora svårigheter å orter med stadigvarande god tillgång på musiker utan fast engagement. I de större och medelstora städer, där fridagar införts i avtalsväg, synas olägenheterna i detta hänseende i stort sett kunnat övervinnas. I mindre städer och samhällen med ringa tillgång på extra arbetskraft torde däremot en dylik anordning vara förknippad med avsevärda olägenheter, något som man även på musikerhåll synes vara beredd att erkänna.

Framhållas må även, att en tillfredsställande lagstadgad reglering på förevarande område icke torde kunna så lätt åstadkommas. Oavsett att vårt land saknar egentlig mera allmängiltig lagstiftning rörande söndags- (eller vecko-) ledighet, torde nämligen musikeryrkets här ovan berörda säregna beskaffenhet vara ägnad att bereda svårigheter för en enhetlig reglering.

Vidare må erinras, att hittills någon lagstadgad reglering av arbetstiden ej genomförts annat än för kroppsarbetare.

Jämväl får styrelsen erinra om sitt den 2 november 1925 avgivna betänkande med förslag till reviderad lag om arbetarskydd. Detta lagförslag, vilket för närvarande är föremål för Kungl. Maj:ts prövning, upptager bland annat i 17 § vissa bestämmelser till tryggnad av arbetstagares natt- och söndagsvila, vilka torde innebära en skärpning till arbetstagarnas förmån av de i sådant hänseende nu gällande bestämmelserna (5 § i lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912).

Med hänsyn till det nu anförda läser det kunna ifrågasättas, huruvida icke kravet på fridagar tillsvidare kunde tillgodoses i avtalsväg, för att sedermera, när en fastare praxis hunnit utveckla sig, eventuellt regleras genom lagstiftning.

Ehuru tvekan sålunda kan råda, huruvida tiden är mogen att upptaga frågan om en lagstiftning på området till positiva överväganden, finner styrelsen dock tillräckliga skäl tala för en utredning i ämnet.

GUNNAR HUSS.

Kurt Bergström.

Bilaga 2.

Till Kongl. Socialstyrelsen.

Genom remiss den 8 innevarande februari har Socialstyrelsen berett oss tillfälle att till styrelsen inkomma med utlåtande rörande en inom riksdagens andra kammare väckt motion, nr 68, angående lagstadgad rätt för yrkesmusiker att åtnjuta vissa fridagar.

Med anledning härav få vi värdsamt anföra följande:

Till Musiketablissementens Förening (M.E.F.) äro för närvarande anslutna c:a 70 företag, huvudsakligen större restauranger, och de hos dessa företag anställda musikerna torde uppgå till ett antal av vid pass 300. Vad i det följande anföres beträffande den ovan berörda motionen avser självfallet endast den kategori av musiker, som finnes anställd vid restauranger tillhörande vår förening.

Varje person, som är sysselsatt med arbete, kroppsligt eller intellektuellt, äro i behov av vila. Därest arbetet icke avbrytes genom pauser av tillräcklig längd blir till slut arbetsprestationen lidande härpå, vilket i sin tur blir till men för vederbörande arbetsgivare. Som en följd härav äro givetvis innehavarna av musiketablissementen i vårt land direkt intresserade av, att de musiker, vilka sysselsättas vid företagen, erhålla så rikligt tillmätt vila från arbetet, att detta må kunna utföras på möjligast bästa sätt.

Statsmakterna hava genom lagen om arbetstidens begränsning fastslagit, att en arbetstid på 48 timmar per vecka i regel skall utgöra maximum för flertalet av våra kroppsarbetsares arbetstid. För det intellektuella arbetet finnes ingen sådan lagligt genomförd reglering av arbetstiden, men det synes antagligt, att på grund av detta arbetes säregna natur sådant i regel bör hava en kortare utsträckning än det rent kroppsliga för att i längden kunna fortgå med oförminskad effektivitet. För personer med intellektuellt arbete torde också i vårt land allmänt tillämpas en arbetstid, som är kortare än 48 timmar per vecka. Enligt Socialstyrelsens egna utredningar uppgår den privatanställda kontorspersonalens arbetstid till i genomsnitt c:a 42 timmar per vecka, och statens egna tjänstemän hava en arbetstid av samma längd under större delen av året.

Någon officiell utredning rörande restaurangmusikernas arbetstid finnes verligen icke. Vår förening har emellertid hos ett antal musikkapell undersökt arbetstidens längd och därvid funnit, att denna i genomsnitt uppgår till 36 timmar per vecka (sedan regelbundet återkommande längre raster frånräknats). Sådant övertidsarbete, vilket icke kompenseras genom utbyte med ordinarie arbetstid, uppgå på sin höjd till 4 timmar per vecka, varför *nettoarbetstiden för vanliga restaurangmusiker kan sättas till högst 40 timmar per vecka.*

För kapell, vilka spela enbart dansmusik eller enbart konsertmusik, är arbetstiden ännu kortare eller c:a 30 timmar per vecka.

Det må emellertid framhållas, att arbetet för våra musiker endast mera sällan sträcker sig över hela året, utan avbrytes genom perioder av stundom rätt lång varaktighet. *Det sammanlagda antalet effektiva arbetstimmar per år synes därför bliva jämförelsevis kort och understiger helt visst avsevärt motsvarande siffra för flertalet övriga yrkesgrupper.*

Restaurangmusikernas yrke är i mångt och mycket att betrakta som ett säsongyrke, och för flertalet musiker erbjuder sig ofta möjlighet att mellan arbetssäsongerna åtnjuta en väl tillmätt period av vila, låt vara att denna understundom tager sig formen av eller står på gränsen till arbetslöshet.

Vid diskussion rörande här föreliggande problem plägar understundom framhållas, att utöver det så att säga egentliga arbetet viss tid åtgår för repetitioner o. d. Härvid må emellertid framhållas, att dylikt utbildningsarbete icke är säreget för musikfacket utan jämväl tillkommer utövare av andra intellektuella yrken. Tjänstemän få studera författningar, facklitteratur o. d., skådespelare studera och repetera teaterstycken o. s. v. Härtill kommer att de egentliga restaurangmusikerna i allmänhet besitta sådan rutin, att repetitionerna merendels endast torde taga en ringa tid i anspråk.

En lagstiftning rörande stadgad arbetsfri dag i veckan för yrkesmusiker måste redan med hänsyn till dessa musikers korta arbetstid betecknas såsom helt obehövlig. Härtill kommer att en dylik lag skulle vara till betydande skada för innehavarna av musiketablisementen.

Restaurangnäringen i vårt land befinner sig i en synnerligen brydsam ekonomisk situation och konkurrensen mellan de olika företagen inbördes och med andra förlusteställen är hård. Restaurangernas kostnader för musik uppgå till högst betydande belopp. Därest musikerna tillerkändes lagstadgad fridag, måste detta medföra, att ersättare finge anskaffas, vilket skulle förorsaka ökade kostnader för företagen. Härtill kommer, att å ett stort antal medelstora och mindre orter några ersättare icke torde kunna uppbringas, vilket för övrigt jämväl gäller våra allra största orter vad beträffar kapellmästare och andra särskilt skickliga musiker.

Av vad sålunda framhållits, anse vi det till fullo ådagalagt, att något behov av lagstadgad fridag för restaurangmusikerna icke föreligger och att genom en dylik lag restaurangerna skulle tillskyndas skada och obehag, varför vi anse det obehövligt, att någon utredning i denna fråga genom statsmakterna igångsättes.

Stockholm den 24 mars 1928.

Musiketablisementens förening.

Bernhard Garsten.

Bilaga 3.

**Svenska Musikerförbundets yttrande över inom riksdagens andra kam-
mare väckta motionen nr 68 angående lagstadgad rätt för yrkesmusiker
att åtnjuta vissa fridagar.**

Musikutövningen i dess olika grenar ställer i våra dagar så stora fysiska och psykiska krav på fackmusikerna, att dessa i minst lika hög grad som de kroppsarbetande yrkesutövarna äro i behov av en arbetsfri dag i veckan.

Det är absolut emot naturens ordning — en fysisk omöjlighet — att utan ödeläggande av hälsan utföra musik efter principen »åtta timmars normal-arbetsdag». Ehuru i viss mån ett kroppsligt ansträngande yrke är utförande av musik även ett andligt, psykiskt påfrestande arbete, där minuterna kunna vara mera ansträngande för musikerna än timmarna för kroppsarbetaren. Vid en krävande musikprestation måste mängden gång musikernas nerver spännas till bristningsgränsen; och det vore helt enkelt absurt att vilja mäta det arbete, som benämnes musik, efter samma måttstock och timantal, med det som försiggår i fabriken, verkstäderna eller å kontoren. Läger man härtill, att musikern dagligen måste ägna flera timmar åt träning å sitt instrument för att kunna vara i form — något som icke äger motsvarighet inom andra yrken — och att han i olikhet med andra yrkesutövarer även har söndagen till arbetsdag, då torde det även vara fullt förklarligt, varför fackmusikerna vid relativt tidig ålder äro uppslitna och ur stånd att utöva sitt yrke.

Det är för att råda bot för detta uppenbara missförhållande, som musikerna i skilda europeiska länder i dessa dagar gått till gemensam aktion för kravet på i lag stadgade arbetsfria dagar. Redan år 1923 gjorde Norges musiker ett försök att på lagstiftningens väg få denna vitala fråga löst. I den skrivelse, som det norska musikerförbundet avlät till sitt lands regering i ärendet, bifogades utlåtanden av en läkare, som under flera år haft tillfälle att göra ingående iakttagelser angående en del sjukdomsarter, som musiker varit behäftade med och vilka haft sin härledning i överansträngningar under yrkesutövningen. Bland andra funktionsdefekter påvisade denne läkare, att många musiker ledo av sen- och nervskador i armarnas stammar, kramp- och förlamningssymtom etc. Flera av sjukdomarna hade krävt operativa ingrepp, men många av dem hade varit obotliga. Bland de sistnämnda var emfysem (utvidgning av lungorna) rätt utbredd bland blåsarna, ävensom kramp- och förlamningssymtom i ansiktets muskulatur o. s. v. Med stöd av de gjorda iakttagelserna förordade denne läkare på det varmaste varje bestämmelse, som avsåg att lätta musikernas arbetsvillkor. Ännu vänta Norges musiker på lagstiftningsåtgärder angående en arbetsfri veckodag, och enahanda är förhållandet i alla andra europeiska länder, undantagandes i England, där lagen om söndagsvila även tillämpas på musikerna.

Bureau International du travail i Genève har även ägnat uppmärksamheten åt spörsmålet: obligatoriska fridagar för yrkesmusiker. År 1924 utsände nämligen byrån en rundskrivelse till samtliga europeiska musikerförbund med förfrågan om, huruvida det i de olika länderna existerade några enhetliga bestämmelser rörande musikernas arbetsförhållanden, nattarbete, veckovila, se-

mester, hygieniska och säkerhetsförhållanden. Svaren härå publicerades någon gång under förliden höst och av desamma framgick, att musikutövarna i de europeiska länderna saknade varje bestämmelse i lag, som tillförsäkrade dem någon av i rundskrivelsen preciserade förmåner. I enstaka fall kom det i de inkomna svaren till synes, att det lyckats vissa grupper musikutövare genom avtal med resp. arbetsgivare komma i åtnjutande av en eller två fridagar i månaden. Men i stort sett kan man säga, att musikutövarna i allmänhet äro i saknad av såväl maximitid som obligatoriska fridagar.

Vid Internationella musikerunionens kongress i Paris på hösten 1927 stod frågan om i lag stadgade fridagar för musiker på dagordningen. Frågan blev därvid ingående diskuterad och beslutet resulterade i att varje till unionen anslutet musikerförbund skulle hos sitt lands parlament söka utverka lagbestämmelser, som tillförsäkrade musikerna en obligatorisk fridag i veckan.

För vårt lands vidkommande föreligger vid innevarande års riksdag motion i ärendet, och det återstår nu att se, huruvida riksdagen skall bifalla motionärens, herr Carl Lovén, hemställan om utredning i motionens syfte.

Vi äro ingalunda blinda för de svårigheter, som kunna vara förknippade med ett lagförslag som det nämnda. Att frågan skulle kunna lösas utan en grundlig utredning, har motionären givetvis icke ifrågasatt. Vid uppställandet av kravet på lagstadgade fridagar för musiker måste man givetvis i likhet med vad fallet var när man utarbetade den s. k. åttatimmarslagen taga vederbörlig hänsyn till den part, som utom musikerna, beröres av förslaget, nämligen arbetsgivarparten. Enligt vårt förmenande måste det för en del musikarbetsgivare komma att stöta på vissa svårigheter, att kunna gå med på ett lagförslag som detta. Att exempelvis lagstadga att sådana företag, som hava musiker i sin tjänst, skola hålla sina etablissemang stängda en bestämd dag i veckan, skulle självfallet komma att möta ett kompakt motstånd från dem, som komme att drabbas därav. Oss synes det därför som om man måste gå fram med en viss försiktighet vid utarbetandet av lagförslaget och i början endast tillämpa detsamma i de större städerna, exempelvis i de som hava över 30,000 invånare. Praktiskt taget skulle en sådan tillämpning av lagen även vara till fyllest, ty i de mindre städerna och municipalsamhällena är det ju endast ett försvinnande antal nöjesetablissemang, som hålla sig med musik.

Vi utgå nämligen ifrån att ett eventuellt lagförslag om obligatoriska fridagar för musiker icke kommer att innebära, att musiketablissemangen skola hålla sina företag stängda för att bereda sina musiker lagstadgad fritid. I de större och medelstora städerna torde tillgången på musiker vara så riklig, att vikariefrågan för de genom lagen om fridagar lediga musikerna mycket väl kan ordnas. Däremot torde detta icke kunna gå för sig i de mindre städerna, där man vid nöjesetablissemangen endast består sig med en duo eller trio och där några musiker, disponibla för vikariat, säkerligen icke kunna uppbringas. Men, som vi nyss nämnde, anse vi det icke heller nödvändigt, att lagen skulle tillämpas i sådana samhällen. Det är f. ö. i storstäderna man utnyttjar musikerna i den utsträckning, att dessa först och främst äro i behov av obligatoriska fridagar, och i dessa städer torde det ej behöva stöta på några praktiska svårigheter, att genom vikarier, bestodade av resp. arbetsgivare, bereda de engagerade musikerna en vilodag i veckan. Vi utgå självfallet ifrån att sö- och helgdagar icke göras arbetsfria, ty dessa äro för mången musikarbetsgivare de dagar, som bestrida utgifterna för veckans övriga dagar.

Med någon förståelse för det berättigade i de krav på fridagar för musiker, som motionären nu kommit med, torde saken säkerligen kunna ordnas, utan att det ifrågasatta lagförslaget åsamkar dem som beröras därav några oöverkomliga ekonomiska offer. Musikaliskt sett kommer lagen säkerligen — om den blir antagen — att tillföra våra musiketablissemangs innehavare full kompen-

sation i så måtto, att deras musiker, genom den vila man bereder dem, komma att giva sig *helt och fullt åt sin konst*, och icke som nu då de äro överansträngda, med uppjudande av de sista kraftresurserna utöva sin uppgift på ett sätt, som låter en förstå, att det är tröttkörda musiker som musicera.

Liksom alla andra levande varelser ha även musikernas fysiska och psykiska resurser sin begränsning. Varje människa är i behov av regelbunden vila, då hon kan blicka bort från det dagliga jäktet, det må nu vara i fabriken, verkstaden, kontoret eller i ämbetsverket. Så ock med våra musiker, vilkas arbete i allmänhet är så krävande, att de före mången annan kategori av arbetare borde vara tillförsäkrade i lag stadgade arbetsfria dagar.

Stockholm den 20 mars 1928.

Svenska Musikerförbundet.

Förbundsstyrelsen.

C. G. Lemon.

W. Karlander.

Ställningen den 1 december 1927.

Gällande för säsongen ¹⁶/₈ 1927—¹/₆ 1928.

	Antal org. musiker	Antal anställda musiker						Antal org. musiker med kontrakterade fridagar ⁶		Ej fast anställda musiker; dieponibla för vikariat	
		Org.	Oorg.	Org.	Oorg.	Org.	Oorg.	Vid teatrar och biografier	Vid rest., hotell, dans etc.	Org. (1 o. 4)	Oorg.
				Därav vid teatrar o. biografier		Därav vid rest., dans, hotell etc.					
Stockholm	795	645	105	295	75	350	30	229	—	150	c:a 70
Göteborg	249	215	50	103	8	112	42	⁵ 30	—	34	» 30
Malmö	228	106	28	48	3	58	25	48	15	² 122	» 40
Norrköping	58	19	21	14	4	5	17	14	—	³ 39	» 25
Hälsingborg	62	17	31	13	0	4	31	⁵ —	—	45	» 10
Gävle	48	22	10	19	1	3	9	—	—	26	» 15
Örebro	16	16	20	8	10	8	10	—	—	—	» ⁴ 30
Borås	12	6	22	4	7	2	15	—	—	6	» 20
Jönköping	26	19	8	8	1	11	7	⁵ —	—	7	» ⁴ 25
Uppsala	41	21	7	14	3	7	4	—	—	20	» 20
Karlskrona	32	10	17	6	2	4	15	⁵ —	—	22	» 15
Summa	1567	1096	319	532	114	564	205	321	15	471	c:a 300

I hela Sv. M. F. 1787.

Stockholm den 22 mars 1928.

Svenska musikerförbundet

Förbundsstyrelsen

W. Karlander.

¹ Däri inberäknade ett fåtal musiker, vilka på grund av hög ålder ej kunna er-hålla engagement, men dock kvarstå i organisationen.

² Av dessa innehava c:a 50 st. tillfälliga engagement i och utanför Malmö.

³ Genom Norrköpings Orkesterförenings upplösning äro c:a 25 musiker arbetslösa.

⁴ Däri inberäknat på övergångsstat överförda militärmusiker utan civilengagement.

⁵ Avtalsförhandlingar pågå, vilka med största sannolikhet resultera i 2 fridagar pr månad för de flesta biografmusiker.

⁶ Organiserade musikers förmåner kunna ej kontrolleras.

Statistiken är utarbetad på basis av uppgifter från 11 av landets största städer. Att Eskilstuna och Västerås ej medtagits beror på att Sv. Musikerförbundet därstädes ej har lokalavdelningar. Av tablån framgår att å dessa platser finnas 2,186 utövande musiker av vilka 1,567 äro organiserade i Sv. Musikerförbundet. Av dessa 2,186 innehava 1,415 engagement under säsongen, under det 771 sakna fasta anställningar inom musikeryrket och till största delen livnära sig av att utföra tillfällighetsmusik (vikariat, danstillställningar, familjefester, konserter etc.) och — vad speciellt de oorganiserade beträffar — av fast eller tillfällig anställning inom andra yrken.

Genom organisationens ansträngningar har principen rörande musikers rätt till fridagar kunnat fastslås och erkännas av arbetsgivarna vid biografer och fasta teatrar. Dess genomförande har dock vållat svårigheter och först efter en långvarig konflikt i Stockholm år 1922 därstädes genomförts. Ingen som helst svårighet vid eventuella vikariers anskaffande har någonstans gjort sig gällande. Av allt att döma komma de underhandlingar, som nu pågå i ett flertal städer, rörande fridagars införande vid biografer att leda till resultat att musikerna tillerkännas 2 fridagar per månad, att uttagas i samråd med direktion och kapellmästare. Vad Kungl. Hovkapellet och landets symfoniorkestrar beträffar, är därstädes fridagsspörsmålet tillfredsställande löst, dels genom att resp. stämmor i orkestern dubblerats, dels genom att vissa dagar i veckan ingen föreställning resp. konsert eller repetition avhålls. För Hovkapellet tillkommer dessutom c:a 2 1/2 månads semesterledighet under sommaren med bibehållande av full avlöning. Vad restauranger och övriga etablissemang beträffar har principen ännu ej erkänts. Förbundet önskar dock, innan konfliktåtgärder för principens hävdande vidtagas, avvakta den ställning riksdagen kommer att intaga till motion nr 68 i andra kammaren. Blir musikern därstädes principiellt tillerkänd samma mänskliga rätt, som landets övriga innevånare, hoppas förbundet på ett större tillmötesgående från arbetsgivarsidan vid förhandlingar rörande detta spörsmål. Det lyckligaste voro om en av Kungl. Maj:t påbjuden utredning av ärendet i sin helhet igångsattes och frågan därigenom allsidigt belystes. Vi äro övertygade om att ett försöksvis tillämpande av en lag, som tillförsäkrar musiker fridagar, inom här angivna städer och övriga med över 30.000 innevånare, ej skulle stöta på minsta svårighet vad vikariefrågan beträffar och förklara oss villiga att lämna all vår medverkan för dennas ordnande därest så önskas. Av statistiken framgår att överflödigt musikermaterial är förhanden. Detsammans organiserande för vikarieändamål är en lätt sak.

Stockholm den 22 mars 1928.

Svenska Musikerförbundet.

Förbundsstyrelsen.

W. Karlander.

Bilaga 5.

Yttrande över motion nr 68 av herr Lovén angående lagstadgad rätt för yrkesmusiker att åtnjuta vissa fridagar, av Socialstyrelsen infordrat från Musikerförbundet.

Det finns väl näppeligen i närvarande stund någon yrkesgrupp inom landet, vars medlemmar äro i saknad av rimligt antal ledighetsdagar utom yrkesmusiker.

Kravet på ledighetsdagar för denna yrkesgrupp är ju dock såväl ur humanitär som även ur rent praktisk synpunkt kanske ännu mera berättigat än för någon annan yrkesgrupp. På grund av att detta yrkes prestationer ej äro endast rent fysiskt sett mycket ansträngande utan även tar i hög grad de andliga krafterna i anspråk. Men yrket hör ju ej till det produktiva och då musikerna ej aktivt deltaga i näringspolitiken, har yrket alltid förbisetts, då reglering av arbetstid och fritid vidtagits av statsmakterna. (Jämför butikstängnings- och arbetstidslagen.)

Men genom uppkomsten av de nya och för musikerna utomordentligt ansträngande arbetsfält, på vilka dessa i nuvarande tider till största delen äro hänvisade att förtjäna sitt uppehälle (jazzlokaler och biografer), samt det ofta hänsynslösa sätt, på vilket musikernas arbetsgivare utnyttja yrkeskonkurrensen musikerna emellan till att av dem uttaga högsta möjliga prestationsintensitet i såväl fysiskt som andligt hänseende, har det blivit ett livsvillkor för dessa att komma i åtnjutande av tillräcklig vila och möjlighet att återhämta sig för att kunna utföra detta krävande arbete.

En genomsnittsarbetstid på fyra à fem timmar varje kväll såväl söckendagar som helgdagar (utom nödvändiga repetitioner) på biograflokaler med oftast förskämd luft vid en liten orkesterlampa, som frestar ögonen till det yttersta, och med endast ett par korta pauser på hela kvällen är mycket vanligt. Sön- och helgdagarna, som borde vara vilodagar, äro musikernas mest ansträngande arbetsdagar med i regel förlängd tjänstgöring och ofta även matinétjänstgöringar. Tjänstgöringen slutar sällan före klockan elva och måste rubriceras som nattarbete. På några biografer i Stockholm, Göteborg och Malmö har det lyckats musikerna att utverka en eller två fridagar i månaden.

På restauranger, caféer och jazzlokaler äro förhållandena enahanda. Tjänstgöring i regel sex timmar dagligen, slutar sällan före klockan tolv eller ett på natten, och försiggår i en atmosfär, som är välkänd för en och var. Publikens och arbetsgivarens ideligen stegrade pretentioner tvinga musikerna att såväl kvalitativt som kvantitativt prestera mesta möjliga arbete. Ledighetsdagar förekomma å dessa ställen aldrig.

Följderna av detta intensiva utnyttjande av musikerna visa sig också allt mer och mer i deras hälsotillstånd. Svåra fall av nervsvaghet och neuralgier, partiella förlamningar, värk i alla dess former, samt skadade ögon uppträda allt oftare bland orkestermusikerna. Detta kan med lätthet styrkas.

Det kommer säkerligen från arbetsgivarhåll att resas den invändning, att det är tekniskt utförbart att genomföra dessa fridagar, på grund av att med-

lemmarna i de olika orkestrarna bestå av specialutbildade. Samma invändningar ha gjorts då det gällde ordna ledighet för specialutbildad personal å hotell, vid belysningsverk, trafikverkens personal o. s. v., eller med andra ord i alla de företag, som hållas i gång alla veckans sju dagar.

Men det har visat sig att detta med lätthet i praktiken har kunnat genomföras med litet god vilja hos bägge parterna. Det har också visat sig, att på de få platser musikerna erhålla fridagar detta ej på något sätt har haft någon störande inverkan på arbetet till följd, och förorsakat arbetsgivaren inga eller mycket minimala extra utgifter. Det har även framkastats det påståendet, att musikerna skulle komma att använda sina fridagar till musikprestationer å annan plats. Mot detta behövs endast anföras, att samma farhågor kunna resas med lika stort fog mot alla löntagare i alla yrken, som erhålla ledighetsdagar.

Då denna motion ej har något som helst med näringspolitik att skaffa, utan endast är framkommen i humanitärt syfte, och då denna fråga är av så säregen natur, att yrkesgruppen som sådan ej ser sig i stånd att ensam lösa densamma, vilja vi med påpekande av att så gott som alla gruppers ledighetsfråga ordnats och med stöd av vad som ovan är anført vördsamt anhålla om bifall till motionen.

Önskvärt vore att beslutet finge sådan form, att ett rimligt antal ledighetsdagar — (t. ex. var tionde dag för musiker, som uteslutande existerar på musik) — tillförsäkrades dessa utan att något avdrag å dem tillkommande löneförmåner göres.

Dessa ledighetsdagar böra uttagas i fullt samförstånd mellan musikerna och deras arbetsgivare på respektive engagementsplatser, dock inom ramen av kalendermånad den tid anställning omfattar.

Malmö den 27 februari 1928.

Svenska Musikerförbundet.

Avdelning, Malmö.

John Holmberg.

Erik Hallberg.